

Misforståelser om anvendt atferdsanalyse i nevrodiversitetsbevegelsen

Jon Arne Løkke¹, Stian Orm² og Anders Dechsling¹

¹Høgskolen i Østfold og ²Universitetet i Oslo

Nevrodiversitetsbevegelsen er en bevegelse av autistiske personer og deres pårørende som stadig blir lagt merke til i Norge. Vi startet ut med en hypotese om at det i nevrodiversitetsbevegelsen finnes en rekke misforståelser om atferdsanalyse. Gjennom tematiske analyser av innlegg om nevrodiversitet har vi identifisert åtte kategorier med gjentakende misforståelser. Vi redegjør for paradigmatisk forståelse og mulige årsaker til misforståelsene. En analyse av grunnleggende antakelser innenfor nevrodiversitetsbevegelsen, atferdsanalyse, og den medisinsk-psykiatriske modellen viser mange ulikheter i epistemologi og teknikker. Ulikheter i grunnleggende antakelser er ikke et problem, men konstruerte misforståelser om atferdsanalyse bør forsøkes forebyggt og endret.

Nøkkelord: Nevrodiversitet, anvendt atferdsanalyse, misforståelser, self-advocacy, autisme.

Nevrodiversitetsbevegelsen er en bevegelse bestående av i hovedsak autistiske personer, og det er med hensikt at vi plasserer diagnosen før personen. Denne omtalemåten er foretrukket blant autistiske personer i nevrodiversitetsbevegelsen (Kapp, Gillespie-Lynch, Sherman, & Hutman, 2013; Kenny et al., 2016). Nevrodiversitetsbevegelsen vektlegger naturlig variasjon i menneskers attributter, og ser på diagnostiske kjennetegn ved diagnoser som autisme, ADHD, Tourettes syndrom, dysleksi og dyskalkuli som naturlige variasjoner i menneskelig neurologi (Neurodiversitysymposium, 2011; Owren, 2011; Owren & Stenhammer, 2013). Naturlig variasjon innebærer i denne sammenheng at eksempelvis kjennetegnene ved autisme ikke er å betrakte som patologi, og dermed er det ikke noen attributter som krever behandling; et anti-kur perspektiv. Nevrodiversitetsbevegelsen har vært negative til intervensjoner basert på anvendt atferdsanalyse. Å ikke

ønske behandling er et helt akseptabelt normativt standpunkt (Salthe & Løkke, 2013), men standpunktet bør ikke bidra til spredning av misforståelser som kan redusere andres mulighet til å gjøre informerte valg om intervensjonsalternativer. Formålet med denne studien er å kartlegge om det finnes misforståelser om atferdsanalyse i diskursen om autisme og nevrodiversitet.

Misforståelser om psykologi generelt (Hughes, Lyddy, & Lambe, 2013; Stanovich, 2013) og atferdsanalyse spesielt er dokumentert i tidligere studier (Arntzen, Løkke, Løkke, & Eilertsen, 2010; Lamal, 1995). Misforståelser er oppfatninger om et tema, som strider med de paradigmatisk oppfatningene. Det har vist seg at det å endre misforståelser krever innsats, og er ikke noe som går av seg selv (Arntzen et al., 2010).

Critchfield et al. (2017) har funnet at atferdsanalytiske termer er oppfattet, av lekfolk, som mer negative enn andre tekniske termer og engelske ord generelt. Dette bidrar ikke nødvendigvis til misforståelser per se, men til negative holdninger rettet mot

Jon Arne Løkke og Stian Orm har bidratt likt til dette manuskriptet. Det er ingen konflikter mellom forfatterne med hensyn til dette manuskriptet. Korrespondanse vedrørende manuskriptet kan sendes til jon.a.lokke@hiof.no

atferdsanalyse. Negative holdninger kan hindre folk fra å sette seg inn i atferdsanalyse og føre til at man søker informasjon som er i tråd med egne holdninger (*confirmation bias*) og bidra til spredningen og opprettholdelsen av misforståelser.

Til vår kjennskap har ingen studier hittil undersøkt mulige misforståelser hos personer som er mulige mottakere av intervensjoner basert på anvendt atferdsanalyse, deriblant personer med autisme og deres pårørende. Vi har registrert at autistiske personer i nevrodiversitetsbevegelsen er opptatt av atferdsanalyse basert på egne erfaringer og omtaler av anvendt atferdsanalyse.

Nevrodiversitetsbevegelsen startet på 1990-tallet, blant annet på bakgrunn av en motstand mot anvendt atferdsanalyse som opplæringsmetode for barn med autisme (Ortega, 2009). Nevrodiversitet er et teleskopord satt sammen av «nevro» (det som gjelder nerver og nervesystemet) og «diversitet» (mangfoldighet). Begrepet legger vekt på at det er ulike typer for neurologisk fungering og at disse typene bør betraktes som likeverdige og komplementære til hverandre. Det som ut ifra en medisinsk modell er betraktet som nevroutviklingsforstyrrelser, slik som dysleksi, dyskalkuli, Autismespekterforstyrrelser, ADHD, Tourettes syndrom mfl., blir i et nevrodiversitetsperspektiv betraktet som menneskelig variasjon på lik linje med seksuell legning, kjønn og etnisitet (Neurodiversitysymposium, 2011; Owren, 2011; Owren & Stenhammer, 2013). På tross av at nevrodiversitetsbevegelsen oppsto som en opposisjon mot den medisinske modellen (Ortega, 2009) er det betydelige likheter mellom de to perspektivene (Kapp et al., 2013). En av likhetene mellom nevrodiversitet og den medisinske modellen, som skiller begge perspektivene fra atferdsanalyse, er at begge perspektivene vektlegger utelukkende biologiske årsaksforklaringer.

Ivar Løvaas regnes som en av pionerne innenfor behandling av autistiske barn ved bruk av anvendt atferdsanalyse og som grunnleggeren av tidlig intervensjon for

barn med autisme (Larsson & Wright, 2011; Øzerk, Veia, Eikeseth, & Øzerk, 2016). Det kan tenkes at arbeidene til og noen uttalelser fra Løvaas har bidratt til misforståelser og negative holdninger til atferdsanalyse. Deler av diskusjonene i nevrodiversitetsbevegelsen har dreid seg om metodene til Løvaas som innebar bruk av aversiver og elektrisk sjokk. Som et eksempel brukte Løvaas, Schaeffer, og Simmons (1965) elektrisk sjokk for å etablere sosial atferd hos barn med autisme.

I et intervju, gjennomført av Paul Chance og publisert i *Psychology Today* i 1974, kommer Løvaas med en rekke uttalelser som siteres i ulike medier. Dette intervjuet kan ha bidratt til å danne misforståelser om atferdsanalyse og begge sider av debatten, både tilhengere og motstandere av atferdsanalyse, bidrar til å opprettholde misforståelsene. Eksempler på sitater som kan ha bidratt til misforståelser er:

«...you start pretty much from scratch when you work with an autistic child. You have a person in the physical sense — they have hair, a nose and a mouth — but they are not people in the psychological sense. One way to look at the job of helping autistic kids is to see it as a matter of constructing a person. You have the raw materials, but you have to build the person.» (Chance, 1974, s. 76).

Og:

«Spank them, and spank them good. They bite you and you just turn them over your knee and give them one good whack on the rear and that pretty well does it. This is what we do best; we are very good at controlling these kinds of behaviors.» (Chance, 1974, s. 79).

Øzerk et al. (2016) trekker fram sitater som beskriver at aversiver ble presentert i beste mening, som for eksempel: «...*He uses punishment with considerable reluctance, because he genuinely loves children...*» (Chance, 1974, s. 84, utdrag fra sitat sitert i Øzerk et al, 2016, s. 255).

Flere av Løvaas sine oppfatninger om datidens atferdsanalytiske behandling av mennesker med autisme strider med oppfat-

ninger i moderne atferdsanalyse, der også normative spørsmål og etikk står sentralt (Løkke & Salthe, 2012). Andre kontroverser rundt uetisk bruk av atferdsanalyse, slik som eksempelvis ved Judge Rotenberg Educational Center kan også ha bidratt til misforståelser. I motsetning til diskusjonen om Løvaas sin teknikkbruk, som inkluderer positiv forsterkning, er kontroversen rundt Judge Rotenberg Educational Center utelukkende knyttet til omfattende bruk av straff og aversiver. Etter vår oppfatning er den omfattende bruken av straff og aversiver ved Judge Rotenberg Educational Center ikke i tråd med de allment anerkjente dimensjonene som preger anvendt atferdsanalyse (Baer, Wolf, & Risley, 1968; 1987).

I denne studien undersøker vi om det eksisterer misforståelser om anvendt atferdsanalyse i debattinnlegg om nevrodiversitet og autisme, og om så er tilfellet, hvilke misforståelser som finnes. Hypotesen er at diskursen preges av mange misforståelser om atferdsanalyse.

Metode

Ulike mediebidrag som bokkapitler, artikler/kronikker, blogginnlegg, poster i sosiale medier og nettsider relatert til nevrodiversitet, autisme og anvendt atferdsanalyse ble identifisert. Vi har tatt utgangspunkt i litteratur som allerede var kjent for forfatterne, samt gjort usystematiske søk i databaser som Google og Google Scholar, og oppsøkt nettsider og grupper for personer med autisme som diskuterer nevrodiversitet og tilgrensende temaer.

I denne studien ble 14 bidrag analysert ved hjelp av tematisk analyse. Tematisk analyse er en kvalitativ metode for å oppdage og organisere meningsinnhold (Willig, 2013). Tematisk analyse ble vurdert som hensiktsmessig for formålet med studien, som er å identifisere forståelser og misforståelser om atferdsanalyse. Tematisk analyse er ikke knyttet opp mot et bestemt ontologisk eller epistemologisk ståsted

(Willig, 2013). Metodens åpenhet gjør at den er kompatibel med alle psykologiske perspektiver, inkludert et behavioristisk perspektiv (Haugsgjerd, Jensen, Karlsson, & Løkke, 2009).

Tematisk analyse kan være både deduktiv, som innebærer forhåndsdefinerte temaer, og induktiv, som innebærer kategorisering av temaer uten noen form for teoretisk informert kategorisering (Willig, 2013). I denne studien benyttet vi en kombinasjon der misforståelsene identifisert av Arntzen et al. (2010) ble brukt som forhåndsdefinerte temaer, samtidig som forfatterne søkte etter nye temaer som ikke var identifisert i tidligere forskning. Oppfatninger om hva som er forståelser og misforståelser om et fagfelt har et subjektivt element, der den klare sannheten ikke er kartlagt.

Forfatterne leste bidragene og systematiserte innholdet etter følgende kategorier: misforståelser, forståelser, faglig perspektiv, forslag til alternative tiltak og om bidragsyter var fagperson eller legmann. Informasjonen ble ført inn i en matrise i Excel. Totalt 11 av 14 bidrag ble lest og systematisert i fellesskap av de to førsteforfatterne, de resterende 3 ble lest og systematisert av sisteforfatter. I tillegg ble det lagt inn informasjon som gjorde det mulig å identifisere og finne tilbake til kildene. Vi førte inn både tittel, dato, kilde og land som identifiserende informasjon. Matrisen kan lastes ned her: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.31875.35365>

Inklusjon- og eksklusjonskriterier

For å inkluderes i analysen måtte tekstene omtale minimum en misforståelse om atferdsanalyse. Det var ikke et krav at forfatteren selv skulle holde misforståelsen om atferdsanalyse, kun at den var omtalt. Tekster som ikke inneholdt omtale av atferdsanalyse, eller som manglet misforståelser eller kun hadde forståelser, ble ekskludert fra analysene.

Flere av bidragene bestod av et hovedinnlegg som det var kommentert på. Både hovedinnlegg og kommentarer ble inkludert

i analysen dersom bidraget inneholdt en misforståelse om atferdsanalyse.

Resultater

Hovedinnholdet er ikke-vitenskapelige kilder og 10 av 14 bidrag er skrevet av personer med personlig kjennskap til autisme slik som autistiske personer selv og deres pårørende. Resultatene fra den tematiske analysen blir presentert som kategorier med tilhørende eksempler og begrunnelse for hvorfor det er misforståelser. Kategoriene som presenteres er de mest sentrale, i betydningen at de dekker majoriteten av misforståelser vi har identifisert. Videre presenteres det i Figur 1 deskriptiv statistikk på gjennomsnittlig antall misforståelser og forståelser i de 14 bidragene. Resultatene viser at det ble identifisert flere misforståelser enn forståelser om atferdsanalyse. Kun fire av de 14 bidragene inneholdt alternativer til atferdsanalyse.

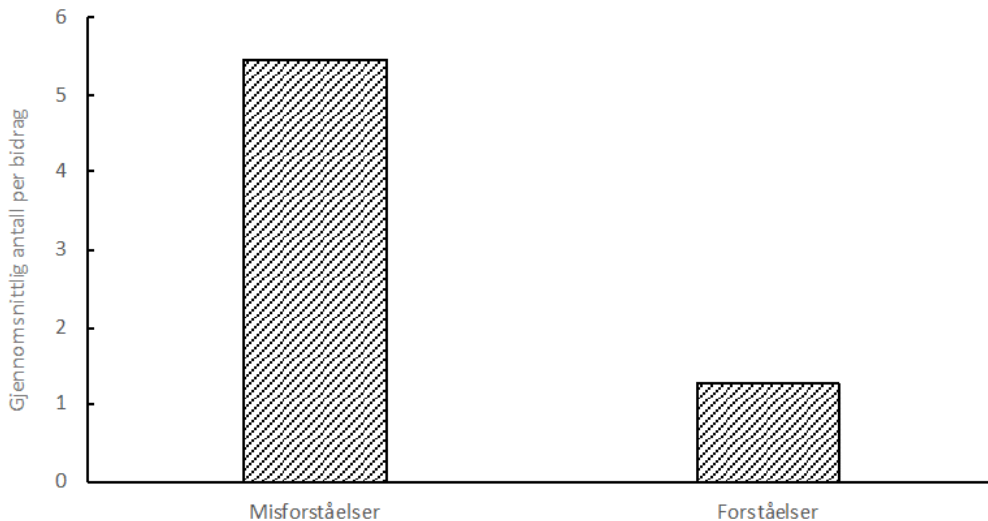
Overordnede temaer som misforståelsene var relatert til var: (1) Anvendt atferdsanalyse bruker samme teknikker på alle dyr, inkludert mennesker, (2) hva straff er og omfattende bruk av straff i anvendt atferdsanalyse, (3) Anvendt atferdsanalyse virker ikke, (4)

lydighet er et mål med anvendt atferdsanalyse og atferdsanalytiske terapeuter lytter ikke til personer med autisme, (5) Anvendt atferdsanalyse er mishandling og traumatiserer autistiske personer, (6) etiske beslutninger er ikke viktige i anvendt atferdsanalyse, (7) normalitet er et mål i anvendt atferdsanalyse og anvendt atferdsanalyse undertrykker individualitet, (8) Anvendt atferdsanalyse trigger aggresjon og negative emosjoner. Misforståelsene og kategoriene er oversatt av forfatterne fra engelsk til norsk.

1. Anvendt atferdsanalyse bruker samme teknikker på alle dyr, inkludert mennesker. Denne kategorien er avledet av eksempelvis følgende misforståelser:

«Autistiske barn blir trent på samme måter som kyllinger (clicker training)», «Samme teknikker brukes på dyr og autistiske personer», «Anvendt atferdsanalyse er hundetreningsteknikker og sjeleknusende lydighetsmetoder», «Er som å lære et hundetriks».

Det er betydelige forskjeller på teknikkene atferdsanalytikere anvender med mennesker kontra andre dyr. Det finnes en rekke atferdsanalytiske teknikker som utelukkende er aktuelle for mennesker, slik som

Figur 1: Figuren viser gjennomsnittlig antall misforståelser og forståelser per analysert bidrag.

eksempelvis Acceptance and Commitment Therapy (ACT) og motiverende intervju. Videre kan det nevnes at tidlig intervensjon basert på atferdsanalyse, slik som Pivotal Respons Training (PRT; (Verschuur, Didden, Lang, Sigafos, & Huskens, 2014) og Early Intensive Behavioral Intervention (EIBI; Eikeseth, Smith, Jahr, & Eldevik, 2007), for barn med autisme legger vekt på språk-opplæring og opplæring i sosiale ferdigheter og lek, og benytter teknikker som ikke vil la seg benytte i opplæringen av andre dyr. Men, prinsippene for læring har mange fellestrekk på tvers av arter.

2. Hva straff er og omfattende bruk av straff i anvendt atferdsanalyse (AA). Denne kategorien er avledet av eksemplvis følgende misforståelser:

«Atferd som blir straffet blir ikke gjentatt og dermed ikke lært», «AA bruker straff», «AA bruker aversiver», «AA tilbakeholder mat, pauser og affeksjon», «Personer som ikke reagerer positivt på atferdsmodifikasjon blir utsatt for elektrosjokkterapi».

Straff benyttes sjeldent i atferdsanalytisk opplæring, og grunnleggeren av radikalbe-haviorisme B. F. Skinner var svært kritisk til bruken av straff (Skinner, 1953). Problemet med straff er at det har alvorlige emosjonelle bieffekter og kan føre til motkontroll i form av negativt forsterket atferd som aggresjon, motaggresjon og unngåelse. Allikevel er straff omtalt i atferdsanalytisk litteratur som et av flere grunnleggende læringsprinsipper.

3. Anvendt atferdsanalyse virker ikke. Denne kategorien er avledet av eksemplvis følgende misforståelser:

«Atferdsanalytiske prinsipper i vanlige klasserom fungerer ikke», «Ferdighetene som blir lært generaliseres ikke til den virkelige verden», «Metodene er upresise».

Det eksisterer en omfattende forsknings-litteratur som dokumenterer effektene av anvendt atferdsanalyse. Atferdsanalytiske tiltak har vist seg å være effektive både for personer med autisme (Eldevik et al., 2009)

og for andre personer slik som elever i barne-skolen (Andresen, Løkke, & Løkke, 2013). Anvendt atferdsanalyse kan beskrives ved sju dimensjoner (Baer et al., 1968; 1987) hvorav to handler om nettopp generalise-ring av ferdigheter og presisjon i teknikken. Uten generalisering og presis beskrivelse av teknikker er det ikke snakk om utøvelsen av anvendt atferdsanalyse.

4. Lydighet er et mål med anvendt atferdsanalyse og atferdsanalytiske tera-peuter lytter ikke til personer med autisme. Denne kategorien er avledet av eksemplvis følgende misforståelser:

«Atferdsanalytikere ønsker ikke at autis-tiske personer skal snakke for seg selv», «Atferdsanalyse er fundert på kontroll og invaderende manipulasjon av kropp», «Sjeleknusende lydighetsmetoder», «Trenes til å holde ut smerte og mishandling uten klager», «Bruker belønning for å tvinge frem lydighet», «Lydighetsmishandling», «Barn blir gjort om til roboter», «Lydighetstrening er et mål i anvendt atferdsanalyse», «Anvendt atferdsanalyse respekterer ikke barnet», «Anvendt atferdsanalyse sitt mål er lydighet».

Anvendt atferdsanalyse er i tillegg til å være basert på evidens også et normativt foretakende som fokuserer på ønsker og verdier hos tjenestemottakeren (Løkke & Salthe, 2012; se også dimensjon «applied» i Baer et al., 1968; 1987).

5. Anvendt atferdsanalyse (AA) er mishandling og traumatiserer autistiske personer. Denne kategorien er avledet av eksemplvis følgende misforståelser:

«Barn får traumer etter AA», «AA er mishandling av autister», «Trenes til å holde ut smerte og mishandling uten å klage», «AA øker traumer og lidelse», «lydighets mishandling», «AA er traumatisk», «AA kan være skadelig».

Et generelt trekk ved intervensjoner og terapi bør være at klinikere er opptatt av både effekter og bieffekter (Løkke, in press). En av de syv dimensjonene som kjennetegner

anvendt atferdsanalyse er at intervensjonen skal være ønsket og nyttig for klienten (Baer et al., 1968; 1987). God atferdsanalyse bør bestå av prosedyrer basert på positiv forsterkning, og det er usannsynlig at forsterkning fører til traumer og lidelse. Både mishandling og traumatisering er begreper som innebærer at personen blir utsatt for aversive stimuli, og er ikke forenlig med anvendt atferdsanalyse. Det finnes til forfatterens kjennskap ingen studier som dokumenterer ekstreme negative bieffekter av anvendt atferdsanalyse.

6. Ethiske beslutninger er ikke viktige i anvendt atferdsanalyse (AA). Denne kategorien er avledet av eksempelvis følgende misforståelser:

«Moral og etikk er ikke sett på som viktig for beslutninger i AA», «Atferdsanalytikere tenker ikke og bryr seg ikke», «AA er ondskap», «Spør ikke om samtykke fra foreldre», «AA gir atferdsanalytikere for mye makt», «AA respekterer ikke barnet», «Bruker fysiske begrensninger rutinemessige».

Atferdsanalytiske intervensjoner innebærer i praksis at det fattes beslutninger. Gode kliniske beslutninger innebærer både normative og empiriske premisser (Løkke & Salthe, 2012). I opplæring av atferdsanalytikere vektlegges normative premisser og etisk bevissthet (Behavior Analyst Certification Board, 2012).

7. Normalitet er et mål i anvendt atferdsanalyse (AA) og anvendt atferdsanalyse undertrykker individualitet. Denne kategorien er avledet av eksempelvis følgende misforståelser:

«Avvik bør bringes tilbake til noe som speiler normalitet», «AA knuser individualiteten hos autistiske barn», «AA forsøker å gjøre autistiske personer normale», «AA er ableism og forsøker å forvandle autistiske personer til nevrotypiske», «AA sitt mål er normalitet», «AAs mål er å gjøre autistiske barn mindre autistiske».

Atferdsanalyse er en seleksjonsvitenskap der variasjon i atferd er naturlig og positivt.

Atferdsanalyse er idiosynkratisk anlagt som innebærer at individets atferd ikke sammenlignes opp mot en slags normalitetsnorm, men heller sammenlignes med seg selv på et tidligere tidspunkt. I tiltaksvurderinger legges det vekt på hva som er funksjonelt for individet for å oppnå egne mål, og ikke utviklingsstadier eller andre normer.

8. Anvendt atferdsanalyse (AA) trigger aggresjon og negative emosjoner. Denne kategorien er avledet av eksempelvis følgende misforståelser:

«AA trigger aggresjon», «AA lydighetstrening forteller barn at følelsene deres er invalide og at det er noe alvorlig galt med dem».

Når personer blir utsatt for aversiver er motkontroll sannsynlig (Delprato, 2002). Bruk av aversiver er uvanlig i anvendt atferdsanalyse, og risikoen for å trigge aggresjon og negative emosjoner er liten.

Analyse og Diskusjon

Formålet med denne studien var å avdekke misforståelser om anvendt atferdsanalyse. Hypotesen var at diskursen rundt nevroddiversitet og autisme preges av mange misforståelser om atferdsanalyse. Vi fant en rekke misforståelser om atferdsanalyse i kildene vi har inkludert i denne studien. Misforståelsene som eksisterer er alvorlige og av negativ karakter. Misforståelser om atferdsanalyse i diskursen om nevroddiversitet kan potensielt bidra til å hindre at personer, med autisme og deres familier, får balansert informasjon om opplæringsalternativer.

Dersom vi ser for oss et univers bestående av tekster om atferdsanalyse og nevroddiversitet, så er det en mulighet for at vårt tekstutvalg innebærer en overrepresentasjon av misforståelser og negative utsagn. Inklusjonskriteriene våre innebar at innleggene måtte inneholde minst en misforståelse om atferdsanalyse, og innlegg med utelukkende forståelser ble ekskludert. På den andre

Tabell 1.

En sammenligning av de teoretiske antakelsene.

Nivå	Behaviorisme	Nevrodversitet	Den medisinske/psykiatriske modellen
Ontologi	Determinisme*	Biologisk determinisme	Biologisk determinisme
Årsaker til fenomenet	Utvikling og læring	Hjernen	Nevrologiske og fysiologiske skader og forstyrrelser
Verdier	Pragmatisme	Universell utforming	Friskhet og helse
Epistemologi			
Hva er kunnskap?	Det er i prinsippet mulig å skaffe sikker kunnskap	Kunnskap er sosialt konstruert	Positivistisk, vi kan skaffe sann kunnskap gjennom sansene
Metode	Ekspérimentell metode, systematiske observasjoner og baseline-design	Kasusbeskrivelser, fenomenologi	Hypotetisk-deduktiv metode, naturvitenskapelig
Teori og begreper	Stimulus, respons, læring, forsterkning, straff, ekstinksjon	Nevrodversitet, nevromangfold, nevrotypisk, self-advocacy	Diagnostikk, sykdom, skade, abnormal, psykofarmakologi, psykokirurgi
Teknikker	Forsterkning, shaping, desensivering, eksponering, modellering, stimuluskontroll	Universell utforming, sosiokulturell aksept, tilrettelegging	Medikamentell behandling, samtaler, kirurgi, elektrokonvulsiv behandling (ECT)

Note. Tabellen viser en oversikt over de ulike perspektivene på tvers av dimensjonene. (*vi er påvirket av gener og miljø)

siden var formålet vårt å finne frem til de misforståelsene som faktisk finnes. Tidligere studier av misforståelser om atferdsanalyse har fokusert på studenter og lærere, og identifisert misforståelser som er vanlig forekommende i akademia. Vår studie supplerer tidligere studier med åtte nye misforståelser om atferdsanalyse som kan tenkes å være vanlige blant personer som er potensielle mottakere av anvendt atferdsanalyse.

Forståelser og misforståelser er basert på at forståelsene er klarlagte og utvetydige. Slik vil det sjeldent være fordi forskning alltid innebærer endring og utvikling, samt ulike innfallsvinkler til de samme begrepene. Med en slik forståelse vil begreper aldri kunne være helt sanne i betydningen at det kun finnes en mulig operasjonalisering - altså en form for essensialisme. I denne studien har vi tatt utgangspunkt i det som regnes som forståelser av atferdsanalyse innenfor det atferdsanalytiske fag- og forskningsmiljøet (Arntzen et al., 2010). Over tid kan oppfatningene endre seg, og det er også mulig at det innenfor fagmiljøet eksisterer ulike oppfatninger per i dag.

En analytisk tilnærming til forskjellene mellom atferdsanalyse, nevrodversitet, og den medisinske-psykiatriske modellen kan

gjøres ved å dele opp perspektivene i dimensjonene ontologi, epistemologi, begreper, og teknikker. I Tabell 1 har vi analysert de tre perspektivene på tvers av dimensjonene. Tabellen viser, når det gjelder ontologi, at det er fellestrekk mellom alle tre perspektivene. Når det gjelder epistemologiske antakelser skiller nevrodversitetsperspektivet seg klart ut med en sosial konstruktivistisk kunnskapsforståelse. Nevrodversitetsbevegelsen mener at psykiske lidelser og nevrou utviklingsforstyrrelser er sosialt konstruert, og arbeider for å endre sosiale konstruksjoner, forståelsen og omtalen av autisme og andre medisinske diagnoser. Tabellen viser at det er store forskjeller mellom de tre perspektivene når det kommer til dimensjonene teori, begreper og teknikker. Resultatene fra denne studien viser at det er få bidrag fra nevrodversitetsbevegelsen som omtaler alternativer til anvendt atferdsanalyse, noe som ikke er så rart ettersom de ønsker universell utforming. En utfordring er imidlertid at læring forekommer hele tiden, nærmest som tyngdekraften, og det er usikkert om det er en god innstilling å overlate all læring til tilfeldighetene.

Denne studien er, så langt vi kjenner til, den første studien som undersøker relasjonen

mellom atferdsanalyse og nevrodiversitet. Det er behov for direkte og systematiske replikasjoner. Videre er det behov for studier som undersøker hvor prevalente misforståelsene, identifisert i denne studien, er innenfor autismefeltet generelt. Til slutt bør atferdsanalytikere være nøye på å beskrive hvilke normative vurderinger som er gjort i anvendte studier, slik at man kan forebygge misforståelser basert på etiske spørsmål. I tillegg bør atferdsanalytikere bidra til å forebygge og påvirke spredningen av misforståelser om anvendt atferdsanalyse.

Referanser

- Andresen, M. L., Løkke, J. A., & Løkke, G. E. H. (2013). Tegnøkonomi og påvirkning av oppmøte etter friminutt i en barneskoleklasse. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse*, *40*, 203–207.
- Arntzen, E., Lokke, J. A., Lokke, G., & Eilertsen, D-E. (2010). Misconceptions about behavior analysis among university students and teachers in Norway. *The Psychological Record*, *60*, 325–336.
- Baer, D. M., Wolf, M. M., & Risley, T. R. (1968). Some current dimensions of applied behavior analysis. *Journal of Applied Behavior Analysis*, *1*, 91–97. doi: 10.1901/jaba.1968.1-91
- Baer, D. M., Wolf, M. M., & Risley, T. R. (1987). Some still-current dimensions of applied behavior analysis. *Journal of Applied Behavior Analysis*, *20*, 313–327. doi: 10.1901/jaba.1987.20-313
- Behavior Analyst Certification Board. (2012). *Coursework requirements for BACB credentials (4th. Edition task list)*. Hentet fra: https://www.bacb.com/wp-content/uploads/2017/09/BACB_CourseContentAllocation.pdf
- Chance, P. (1974). "After you hit a child, you can't just get up and leave him; you are hooked to that kid" O. Ivar Lovaas Interview. *Psychology Today*, *7*, 76–84.
- Critchfield, T. S., Doepke, K. J., Kimberly Epting, L., Becirevic, A., Reed, D. D., Fienup, D. M., ... Ecott, C. L. (2017). Normative emotional responses to behavior analysis jargon or how not to use words to win friends and influence people. *Behavior Analysis in Practice*, *10*, 97–106. <https://doi.org/10.1007/s40617-016-0161-9>
- Delprato D. J. (2002). Countercontrol in behavior analysis. *The Behavior analyst*, *25*, 191–200.
- Eikeseth, S., Smith, T., Jahr, E., & Eldevik, S. (2007). Outcome for Children with Autism who Began Intensive Behavioral Treatment Between Ages 4 and 7: A Comparison Controlled Study. *Behavior Modification*, *31*, 264–278. <https://doi.org/10.1177/0145445506291396>
- Eldevik, S., Hastings, R. P., Hughes, J. C., Jahr, E., Eikeseth, S., & Cross, S. (2009). Meta-analysis of early intensive behavioral intervention for children with autism. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, *38*, 439–450. doi: 10.1080/15374410902851739
- Haugsgjerd, S., Jensen, P., Karlsson, B., & Løkke, J. A. (2009). *Perspektiver på psykisk lidelse: forstå, beskrive og behandle*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Hughes, S., Lyddy, F., & Lambe, S. (2013). Misconceptions about Psychological Science: A Review. *Psychology Learning & Teaching*, *12*, 20–31. <https://doi.org/10.2304/plat.2013.12.1.20>
- Kapp, S. K., Gillespie-Lynch, K., Sherman, L. E., & Hutman, T. (2013). Deficit, difference, or both? Autism and neurodiversity. *Developmental Psychology*, *49*, 59–71. <https://doi.org/10.1037/a0028353>
- Kenny, L., Hattersley, C., Molins, B., Buckley, C., Povey, C., & Pellicano, E. (2016). Which terms should be used to describe autism? Perspectives from the UK autism community. *Autism*, *20*, 442–462. doi: 10.1177/1362361315588200
- Lamal, P. A. (1995). College students' misconceptions about behavior analysis. *Teaching of Psychology*, *22*, 177–180.

- Larsson, E. V., & Wright, S. (2011). In Memoriam. O. Ivar Lovaas (1927–2010). *The Behavior Analyst*, 34, 111–114.
- Lovaas, O. I., Schaeffer, B., & Simmons, J. Q. (1965). Building social behavior in autistic children by use of electric shock. *Journal of Experimental Research in Personality*, 1, 99–109.
- Løkke, J. A. (in press). Systematikk og dokumentasjon i miljøterapi: Skrekk og gru – du må kunne litt forskningsmetode. I Bakken, T. L. (Red.), *Miljøterapi for personer med utviklingshemming og - eller utviklingsforstyrrelser*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Løkke, J.A., & Salthe, G. (2012). Sjekkliste for målrettet tiltaksarbeid: Fra normative og deskriptive premisser til tiltak og evaluering. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse*, 39, 17–32.
- Neurodiversitysymposium. (2011, april 8). *What is Neurodiversity?* Hentet 15. februar 2019, fra: <https://neurodiversitysymposium.wordpress.com/what-is-neurodiversity/>
- Ortega, F. (2009). The cerebral subject and the challenge of neurodiversity. *BioSocieties*, 4, 425–445. <https://doi.org/10.1017/S1745855209990287>
- Owren, T. (2011). Nevrodversitet nå! Autistiske personer krever respekt for sin annerledeshet. *SOR Rapport*, (april), 10–25.
- Owren, T., & Stenhammer, T. (2013). Neurodiversity: accepting autistic difference. *Learning Disability Practice*, 16, 32–37. <https://doi.org/10.7748/ldp2013.05.16.4.32.e681>
- Salthe, G., & Løkke, J. A. (2013) Om begreper: Normativt. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse*, 40, 209–215.
- Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*. New York: The Free Press.
- Stanovich, K. E. (2013). *How to think straight about psychology* (10. utg). Boston: Pearson
- Verschuur, R., Didden, R., Lang, R., Sigafoos, J., & Huskens, B. (2014). Pivotal Response Treatment for Children with Autism Spectrum Disorders: A Systematic Review. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 1, 34–61. <https://doi.org/10.1007/s40489-013-0008-z>
- Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology*. United Kingdom: McGraw-hill education.
- Øzerk, K., Vea, G. D., Eikeseth, S., & Øzerk, M. R. (2016). Ole Ivar Lovaas - His Life, Merits and Legacy. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 9, 243–262.

Misconceptions about applied behavior analysis in the neurodiversity movement

Jon Arne Løkke¹, Stian Orm², and Anders Dechsling¹
¹Østfold University College and ²University of Oslo

The neurodiversity movement is a movement of autistic people and their significant others, and is increasingly noticed in Norway. Our hypothesis was that there are several misconceptions about behavior analysis in the neurodiversity movement. We identified through thematic analysis eight categories of misconceptions. We describe the paradigmatic conceptions and possible causes of misconceptions. An analysis of theoretical assumptions in the neurodiversity movement, behavior analysis, and the medical model of disability shows that there are several differences in epistemology and techniques. The differences in theoretical assumptions are not a problem per se. However, constructed misconceptions about behavior analysis should be prevented and straightened.

Keywords: Neurodiversity, Applied Behavior Analysis, Misconceptions, Self-advocacy, Autism.